Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Μια συγγραφέας γεμάτη αγάπη

Της Μαρίας Παπανικολάου

Παιδιά, αγάπη, ζωή και προσφορά για αγάπη. Με αυτή τη σειρά είναι δομημένη η ζωή της συγγραφέως **Ρένας Ρώσση - Ζαΐρη**. Η νηπιαγωγός στο λειτούργημα, συγγραφέας παιδικών -και όχι μόνο- βιβλίων με αφορμή το νέο της έργο «Αρωμα Βανίλιας», από τις εκδόσεις Ψυχογιός, μας βάζει στον κόσμο της αγάπης των παιδιών και πως αυτή η αγάπη γίνεται ζωή και προσφορά για αγάπη προς τους συνανθρώπους μας.

Η κυρία Ζαΐρη μπορεί να σπούδασε για να διδάξει σε παιδιά όμως βρήκε τον... δάσκαλό της από την αρχή αυτής της σειράς που χαρακτηρίζουν την ζωή της, τα παιδιά.

Τα «μικρούλια» -όπως τα λέει συνεχώς- την έμαθαν και την μαθαίνουν καθημερινά και δεν διστάζει να παραδεχθεί ότι «αυτά είναι οι δάσκαλοί μου κι όχι τα ατέλειωτα παιδαγωγικά βιβλία και τα βιβλία παιδικής ψυχολογίας που έχω διαβάσει» και πως «τα παιδιά με έμαθαν να νιώθω έντονα τη ζωή και προσπαθώ να βλέπω πάντα το ποτήρι μισογεμάτο και με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πως η ευτυχία βρίσκεται κλεισμένη μέσα στην ίδια μας τη χούφτα».

Εχοντας ως... όπλο της την αγάπη από τα παιδιά, τους καλύτερους κριτές «γιατί δεν προσποιούνται, γιατί είναι αθώα, γιατί αποτελούν το ιδανικό κοινό, το κοινό που σε κρίνει και σε δέχεται ή σε απορρίπτει από το πρώτο κιόλας λεπτό», η κυρία Ζαΐρη έμαθε τη ζωή. Κράτησε ζωντανό το παιδί που κρύβει -όπως όλοι μας- μέσα της και «με αυτό τον τρόπο απολαμβάνω το κάθε τι στη ζωή. Οταν ταξιδεύεις παρέα με τα παιδιά, μοιάζει σαν να ταξιδεύεις παρέα με την ίδια τη μαγεία. Είναι ονειρικό ταξίδι, δεν μπορείς να το εκφράσεις με λόγια».

Και σαν νηπιαγωγός που είναι αυτό που έμαθε, την αγάπη από τα παιδιά, έπρεπε να την δώσει, να την διδάξει, να την προσφέρει. Και ο καλύτερος τρόπος ήταν μέσα από την γραφή της που την κάνει «ευτυχισμένη» και παρά το γεγονός ότι «είναι μοναχική, κλείνει μέσα της τον κόσμο ολόκληρο». Αυτή την αγάπη πέρασε μέσα από τα βιβλία της στα ίδια τα παιδιά αλλά και στους μεγάλους, στους γονείς. Πρόσφερε την αγάπη, που εισέπραξε, σε παιδιά και γονείς κι εκείνοι της την επιστρέφουν σε κάθε βιβλίο της κάνοντάς την και πάλι... παιδί. Είναι μαγικό και μόνο σαν σκέψη. Μαθαίνει από τους καλύτερους δασκάλους του είδους -τα παιδιά- την αγάπη και μέσα από τα βιβλία της γίνεται δασκάλα και επιστρέφει σε παιδιά και μεγάλους την αγάπη για να την δεχθεί πάλι πίσω σαν καλή «μαθήτρια» από τους ίδιους τους «μαθητές» της: «Κι ύστερα... κι ύστερα περιμένω εκείνη τη μαγική ώρα, έρχεται κατά κύματα η θάλασσα της αγάπης από τους αναγνώστες μου και με πλημμυρίζει και με ενθουσιάζει και χοροπηδάω σαν μικρό παιδί, έτοιμη να ανοίξω και πάλι πανιά για το καινούργιο ταξίδι... Εχω πάρει και συνεχίζω να παίρνω άπειρη αγάπη από όσους διαβάζουν τα βιβλία μου. Είναι η δύναμή μου και τους ευχαριστώ καθημερινά. Νιώθω βαριά την ευθύνη γιατί δεν θα ήθελα να τους απογοητεύσω ποτέ. Κάθε μέρα προσπαθώ να φανώ αντάξιά τους, να δίνω ελπίδα, να προσφέρω χαρά. Δεν θα άντεχα να στερηθώ της γραφή. Και φυσικά δε θα άντεχα ποτέ να αποχωριστώ τα παιδιά, γιατί τότε πιστεύω πως τα μυθιστορήματά μου δε θα άρεσαν και στους ενήλικες».

Ομως, ας αφήσουμε την κυρία Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη να μας ταξιδέψει η ίδια στον κόσμο της αγάπης, των παιδιών, της προσφοράς και να μας αποκαλύψει πως «γεννήθηκε» το «Κόκκινο Κοράλλι» και για ποιους λόγους «τα δυσκολότερα μυθιστορήματα που έχω γράψει ως σήμερα είναι οι 'Μικροί Αγγελοι' και η συνέχειά τους, το 'Αρωμα Βανίλιας'».

«Περιοδικό»: κ. Ζαΐρη έχετε συγγράψει 165 παιδικά βιβλία, 8 λογοτεχνικά για ενήλικες, ενώ έχετε μεταφράσει πάρα πολλά βιβλία. Η διαφορά (165 με 8) δείχνει την «αδυναμία» που έχετε στα παιδιά. Αν έπρεπε να διαλέξετε, τι βιβλία θα προτιμούσατε να συνεχίζετε να γράφετε;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Τα ίδια τα παιδιά με έμαθαν να γράφω για τους ενήλικες με το μελάνι της καρδιάς μου. Να γράφω με άπειρες ανατροπές, προσπαθώντας να καταλάβω απόλυτα τον ήρωα, αφού 'γεννιέται' στις σελίδες κάθε μυθιστορήματος και μεγαλώνει παρέα με τους αναγνώστες μου. Σπούδασα παιδαγωγική και παιδική ψυχολογία κι οι σπουδές αυτές πιστεύω πως με έχουν βοηθήσει στην κατανόηση των ηρώων μου. Ομως δεν αρκούν οι σπουδές. Αυτό που μετράει είναι η εμπειρία κι η επαφή μου με τα παιδιά. Τα παιδιά που αντικρίζω τόσο συχνά σε σχολεία και βιβλιοπωλεία και δεν σταματούν να χαμογελούν. Ζωντανεύω κι εγώ με την ενέργειά τους, εισπράττω την αισιοδοξία τους, την αθωότητα με την οποία αντικρίζουν τον κόσμο και τη μεταφέρω στα βιβλία των ενηλίκων. Πώς μπορείς να το καταφέρεις αυτό, αν δεν έρχεσαι σε επαφή με τα παιδιά; Το πολύτιμο μυστικό είναι να ξέρεις πως ακόμα και οι ενήλικες είναι 'μεγάλα παιδιά', πως πρέπει κάποιος να τους θυμίσει την χαμένη, αλλά τόσο πολύτιμη αθωότητά τους, το ξεχασμένο τους χαμόγελο, αυτό που κάνει να φαίνονται όλα ωραία... Γράφω είκοσι πέντε χρόνια συνέχεια. Είναι η ανάσα μου η γραφή. Δεν θα άντεχα να τη στερηθώ. Και φυσικά δε θα άντεχα ποτέ να αποχωριστώ τα παιδιά, γιατί τότε πιστεύω πως τα μυθιστορήματά μου δε θα άρεσαν και στους ενήλικες. Θα ξεραινόταν η πηγή της φαντασίας μου. Αν έπρεπε να διαλέξω, θα συνέχιζα να γράφω για τα παιδιά. Αλλά αφού προσπαθώ να ανακαλύψω μέσα σε κάθε ενήλικα το παιδί που κρύβει μέσα του, θα μου έλειπε αφάνταστα κι αυτή η επαφή. Κάθε ρόλος μου με ενθουσιάζει, παρόλο που χρειάζεται διαφορετική αντιμετώπιση. Οταν ασχολούμαι με την παιδική λογοτεχνία, ακούω τα παιδιά, μιλάω τη γλώσσα τους, απευθύνομαι στις ανάγκες τους. Κάθε βιβλίο γεννιέται μέσα από τις επιθυμίες και τα θέλω τους. Ως συγγραφέας ενηλίκων, χρειάζομαι μια πρόταση, μια ιδέα, κάτι

να με βοηθήσει να ξεκινήσω το ταξίδι. Παρέα με τους ήρωες βιώνω καταστάσεις, γίνομαι κομμάτι της προσωπικότητάς τους. Προσπαθώ να «μιλήσω» στις καρδιές των αναγνωστών, καταθέτω την ψυχή μου... Χρειάζομαι μήνες και μήνες σκληρής, επίπονης δουλειάς με τον ψυχισμό μου, το μυαλό και την καρδιά για να γράψω ένα βιβλίο για ενήλικες. Κι όμως είναι πολύ πιο δύσκολο να γράφεις για παιδιά, πολύ πιο συναρπαστικό.

«Π»: Τα παιδικά βιβλία σας εκτός από ψυχαγωγικά είναι και εκπαιδευτικά. Τι σκέφτεστε περισσότερο κατά τη συγγραφή τους. Τον γονέα ή το παιδί; Τι ζωντανεύει περισσότερο μέσα σας;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Με κάθε παιδικό μου βιβλίο εξυπηρετώ κάποιο στόχο, προσπαθώντας να βοηθήσω τα παιδιά και φυσικά τους γονείς τους. Χρειάζομαι μόνο μερικές ημέρες για να γράψω ένα παιδικό βιβλίο, μια και μετά από τόσο χρόνια εμπειρίας, αφουγκράζομαι τι χρειάζονται τα μικρούλια και το μεταφέρω στο χαρτί. Κάθε βιβλίο μου, προτού εκδοθεί, περιμένει τις πρώτες αντιδράσεις των παιδιών, περιμένει να το 'παίξουμε' στα σχολεία. Την πολύτιμη εκείνη ώρα που τα παιδιά γίνονται ένα με τη μαγεία. Γιατί το παραμύθι, κάθε παραμύθι, είναι μοναδικό, το καταλαβαίνουν τα παιδιά περισσότερο από όλα τα είδη τέχνης. Ολόκληρη τη ζωή μου την αφιέρωσα και την αφιερώνω στα παιδιά. Υποκλίνομαι σε αυτά, με έμαθαν και με μαθαίνουν καθημερινά, μου προσφέρουν και τους προσφέρω. Και το καταλαβαίνω αυτό, γιατί τα βλέπω να γελάνε, να ξεκαρδίζονται στα γέλια όταν παίζω παιχνίδια της φαντασίας μαζί τους, με αφορμή τα παιδικά μου βιβλία, όταν μου ανοίγουν την ψυχή τους και μου μιλούν για όσα τα προβληματίζουν, όταν με αγκαλιάζουν και δε θέλουν με τίποτα να φύγουν από κοντά μου. Εμαθα και μαθαίνω καθημερινά μέσα από τα παιδιά, αυτοί είναι οι δάσκαλοί μου κι όχι τα ατέλειωτα παιδαγωγικά βιβλία και τα βιβλία παιδικής ψυχολογίας που έχω διαβάσει.

«Π»: Εχετε καταφέρει να κρατήσετε το παιδί μέσα σας ζωντανό;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δε γίνεται αλλιώς... Οταν έχεις αφιερώσει τη ζωή σου στα παιδιά, όταν σε 'μαθαίνουν' κάθε μέρα τόσα και τόσα, κάποια στιγμή γίνεσαι 'οπαδός' της θεωρίας τους. Να χαίρεσαι με το κάθε τι, να δείχνεις τα συναισθήματά σου, να αναζητάς την αλήθεια, το δίκιο... Ποτέ δε με έχουν πονέσει τα παιδιά. Ποτέ δε με έχουν στενοχωρήσει. Αντίθετα από τους ενήλικες. Δε χρειάστηκε και μεγάλη προσπάθεια να κρατήσω ζωντανό το παιδί μέσα μου. Γιατί με αυτό τον τρόπο απολαμβάνω το κάθε τι στη ζωή. Παρατηρώ γύρω μου, καταγράφω το περιβάλλον μου, χαμογελάω ακόμα και με τις ηλιαχτίδες, με το κελάηδημα ενός πουλιού, με τα χρώματα ενός λουλουδιού, αφουγκράζομαι συναισθήματα, προσπαθώ να ζω κάθε μέρα το προσωπικό μου παραμύθι. Ναι, σίγουρα η ζωή δεν είναι παράδεισος. Μπορεί όμως να μοιάσει με ένα τεράστιο λούνα παρκ που προσφέρει χαμόγελα ευτυχίας σε όλες μας τις αισθήσεις. Αρκεί να το θέλουμε....

«Π»: Σπουδάσατε νηπιαγωγός και για κάποιο διάστημα ασκήσατε το λειτούργημα. Σας έχει λείψει η ενασχόλησή σας με τα παιδιά;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δεκαέξι ολόκληρα χρόνια είχα τη δική μου τάξη. Πέρασαν από τα χέρια μου πολλά παιδιά. Κι ύστερα παραιτήθηκα από το λειτούργημα της νηπιαγωγού για να δουλέψω ως υπεύθυνη έκδοσης σε μεγάλους εκδοτικούς οίκους. Ποτέ δε σταμάτησα όμως να γράφω παιδικά βιβλία, ποτέ δε σταμάτησα να ασχολούμαι με τα παιδιά. Τρέχω σε σχολεία σε όλη την Ελλάδα, όπου κι αν με ζητήσουν οι παιδαγωγοί, «παίζω» με τα παιδιά, σχεδόν καθημερινά. Τους βοηθάω να γίνουν τα ίδια μικροί συγγραφείς, κάνω μυθοπλασία μαζί τους, γίνομαι ένα με τους μικρούς μου φίλους. Οταν ταξιδεύεις παρέα με τα παιδιά, μοιάζει σαν να ταξιδεύεις παρέα με την ίδια τη μαγεία. Είναι ονειρικό ταξίδι, δεν μπορείς να το εκφράσεις με λόγια. Γιατί τα μικρούλια μου, συμμετέχουν αυθόρμητα στο παιχνίδι της συγγραφής. Η φαντασία τους βρίσκεται στο ζενίθ της. Ο ανιμισμός και ο εγωκεντρισμός είναι τόσο έντονος που τα πάντα έχουν ψυχή. Ζώα, πουλιά, παιχνίδια έχουν ίδιες ανάγκες, επιθυμίες, δυνατότητες. Πολλά ζευγάρια μάτια με κοιτούν, όταν ταξιδεύουν με τα παραμύθια, αλλά βρίσκονται αλλού. Εχουν γίνει ένα με τη μαγεία. Το ταξίδι είναι τόσο συναρπαστικό που τα παιδιά μένουν στην κυριολεξία με 'ανοιχτό το στόμα'. Κι αν δεν καταφέρεις να τα πάρεις μαζί σου στο ταξίδι αυτό, από τα πρώτα κιόλας λεπτά, χασμουριούνται, βαριούνται, φεύγουν μακριά. Είναι μαγεία να δουλεύεις με τα παιδιά. Γιατί δεν προσποιούνται, γιατί είναι αθώα, γιατί αποτελούν το ιδανικό κοινό, το κοινό που σε κρίνει και σε δέχεται ή σε απορρίπτει από το πρώτο κιόλας λεπτό.

«Π»: Πόσο σας έχει επηρεάσει ή και έχει βοηθήσει στην συγγραφή σας το λειτούργημα του νηπιαγωγού αλλά και το London Montessori Centre, που γνωρίζουμε όλοι πόσο σημαντικό έργο κάνει στις μικρές ηλικίες;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Οι παιδαγωγικές μου σπουδές, όλες οι σπουδές μου πάνω στο παιδί με έχουν βοηθήσει και με βοηθούν αφάνταστα στη συγγραφή, είτε γράφω για παιδιά

Συνέχεια στη σελίδα 38

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Μια συγγραφέας γεμάτη αγάπη

Συνέχεια στη σελίδα 37

είτε για ενήλικες. Μου αρέσει να γράφω σε πρώτο πρόσωπο τα μυθιστορήματά μου, για να μεταμορφώνομαι στον ίδιο τον ήρωα, για να «ζω» για λίγο τη ζωή του. Και τρελαίνομαι να 'σκαλίζω' τη ζωή των ηρώων μου από τη στιγμή που γεννήθηκαν. Ετσι τους δικαιολογώ, έτσι τους καταλαβαίνω. Αισθάνομαι ό,τι αισθάνονται και το μεταφέρω στο χαρτί. Οποιος ασχοληθεί επαγγελματικά με το παιδί, ξέρει πως ό,τι είμαστε, ό,τι νιώθουμε, το πώς βιώνουμε τον ίδιο τον κόσμο εξαρτάται από την παιδική μας ηλικία, από το πόση αγάπη κι ασφάλεια έχουμε εισπράξει. Κάθε ανασφάλειά μας, κάθε φόβος κι άγχος που δε βρήκαν ασφαλές καταφύγιο, έχουν αντίκτυπο στην ενήλικη ζωή μας. Οι ίδιες οι διαπροσωπικές μας σχέσεις εξαρτώνται από τη συμπεριφορά των γονιών μας. Θα μπορούσα να σας μιλάω ώρες ατελείωτες για τη σπουδαιότητα της παιδικής ηλικίας....

«Π»: Οι έρευνες έχουν δείξει ότι μόνο το 8 % στην Ελλάδα διαβάζουμε βιβλία. Τι πιστεύετε θα έπρεπε να αλλάξει στην κοινωνία μας ώστε ο Ελληνας να αγαπήσει το βιβλίο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δυστυχώς μόνο το 8% του ελληνικού λαού διαβάζει. Για να αγαπήσει ο Ελληνας το βιβλίο, πρέπει να μάθει από μικρούλης πόσο σημαντικό είναι το διάβασμα. Το μικρό παιδί μαθαίνει να αγαπάει το βιβλίο μέσω της οικογένειάς του και μέσω του σχολείου του. Πόσο θα ήθελα να διδάξουν οι γονείς στα παιδιά τους να έχουν καθημερινά στην αγκαλιά τους ένα βιβλίο. Πόσο θα ήθελα να καταλάβουν πόσο σημαντική είναι η παιδική λογοτεχνία! Η συμβολή της στην ανάπτυξη του παιδιού είναι πολύτιμη. Αποτελεί το αντίδοτο στην ψυχολογική πίεση της εποχής μας, είναι απαραίτητη για τη διανοητική ισορροπία του παιδιού. Αναπτύσσει πνευματικά και συναισθηματικά το παιδί, το βοηθάει να πάρει σωστή στάση απέναντι στη ζωή, του γνωρίζει την ίδια τη ζωή από τα πρώτα τρυφερά πρωτοσχολικά του χρόνια. Το βοηθάει να γνωρίσει τους ανθρώπους και τον εαυτό του. Κάθε φορά που γεννιέται ένας καινούργιος αναγνώστης στη χώρα μας πάντως, πρέπει όλοι να νιώθουμε περήφανοι.

«Π»: Η αγάπη παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή σας και όπως έχετε δηλώσει χαρακτηριστικά «η αγάπη είναι ο μόνος δρόμος». Η αγάπη όμως πολλές φορές πονάει. Τι λέτε σε μια πονεμένη καρδιά;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Από μικρούλα το ακούω αυτό. Ακόμα και η γιαγιά μου, μου έλεγε πως «Οποιος αγαπάει, πονάει...». Εννοούσε όμως πως καμιά φορά η αλήθεια στα λόγια των ανθρώπων που σε αγαπάνε, μπορεί και να σε πληγώσει. Με τα χρόνια κατάλαβα πως όλα μπορεί να μας πονάνε σε αυτόν τον κόσμο, εκτός από την αγάπη. Η μοναξιά, μας πονάει. Το ίδιο και η απόρριψη. Ο χαμός ενός αγαπημένου προσώπου πονάει. Ακόμα και τα αρνητικά μας συναισθήματα, όπως η ζήλια, μας πονάνε. Εκτός από την αγάπη. Που είναι το μοναδικό συναίσθημα που μπορεί να γιατρέψει τον πόνο. Συνήθως αν κάποιος μας εγκαταλείψει, λέμε πως μας πόνεσε, παρόλο που μας αγαπούσε. Λάθος. Αν μας αγαπούσε πραγματικά, δε θα έφευγε ποτέ από κοντά μας. Μετράμε λάθος την αγάπη, τόσες και τόσες φορές. Τελικά η αγάπη δεν μπορεί να την περιγράψει κανείς με λέξεις. 'Αγαπώ θα πει χάνομαι' είχε πει κάποτε ο Νίκος Καζαντζάκης όταν τον ρώτησαν τι σημαίνει να αγαπάς. Τα δανείστηκα τα λόγια του, τα χρησιμοποίησα ως τίτλο για ένα από τα μυθιστορήματά μου που μιλάει για την αγάπη και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Τα δανείστηκα για

να προσπαθήσω να πείσω πως η αγάπη, σε όλες της τις μορφές, είναι ο μοναδικός δρόμος της ζωής μας, ο μόνος δρόμος που σε κάνει πιο δυνατό.

«Τι είναι η αγάπη;

Δεν είναι συμπόνια μήτε καλοσύνη.

Στη συμπόνια είναι δύο, αυτός που πονάει κι αυτός που συμπονάει.

Στην καλοσύνη είναι δύο, αυτός που δίνει κι αυτός που δέχεται.

Μα στην αγάπη είναι ένας.

Σμίγουν οι δύο και γίνονται ένα.

Δεν ξεχωρίζουν.

Το εγώ κι εσύ αφανίζονται.

ΑΓΑΠΩ ΘΑ ΠΕΙ ΧΑΝΟΜΑΙ...»

Νίκος Καζαντζάκης.

«Π»: Αν έπρεπε να διαλέξετε μεταξύ οικογένειας και συγγραφής πόσο δύσκολη θα ήταν η απόφαση; Εχετε έρθει ποτέ σε αυτή τη θέση;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Με κάνει ευτυχισμένη η γραφή. Είναι μοναχική κι όμως κλείνει μέσα της τον κόσμο ολόκληρο. Και μπορεί ένας συγγραφέας να νιώθει λίγο σαν μικρός θεός, όμως είναι τόσο ευάλωτος, τόσο γυμνός. Προσφέρεις κομμάτια της ψυχής σου, περιμένεις την κριτική. Με κάνει να χαίρομαι η γραφή, όταν μετουσιώνεται σε αγάπη, μόλις κυκλοφορεί κάθε νέο μου μυθιστόρημα και το πιάνουν στα χέρια τους οι αναγνώστες. Εχω πάρει και συνεχίζω να παίρνω άπειρη αγάπη από όσους διαβάζουν τα βιβλία μου. Είναι η δύναμή μου και τους ευχαριστώ καθημερινά. Νιώθω βαριά την ευθύνη γιατί δεν θα ήθελα να τους απογοητεύσω ποτέ. Κάθε μέρα προσπαθώ να φανώ αντάξιά τους, να δίνω ελπίδα, να προσφέρω χαρά. Αν όμως έπρεπε να διαλέξω, αν έπρεπε να στερηθώ τη γραφή για χάρη της οικογένειάς μου, τότε θα το έκανα, φυσικά. Θα ήταν δύσκολη η απόφαση, θα με πονούσε πολύ, αλλά δεν μπορώ να αρνηθώ τίποτα στους ανθρώπους που αγαπάω και με αγαπάνε. Γι' αυτό το λόγο δεν ερχόμαστε εξάλλου σε αυτή τη γη; Για να δώσουμε και να πάρουμε αγάπη. Ολα τα άλλα είναι μηδαμινά μπροστά σε αυτό. Ευτυχώς όμως δε χρειάστηκε ως τώρα να επιλέξω κι ελπίζω να μη χρειαστεί ποτέ.

«Π»: Από τα βιβλία σας, ποιο αγγίζει περισσότερο την καρδιά σας;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ξεχωρίζω το «Αγαπώ θα πει χάνομαι», εκδόσεις Ψυχογιός, γιατί ήταν η πρώτη φορά που άφησα ελεύθερη την Ρένα των ενηλίκων να γίνει ένα με τη Ρένα των παιδιών. Ως εκείνη τη στιγμή τα διαχώριζα. Ωσπου δεν άντεξα άλλο κι ελευθερώθηκα. Μίλησα για την αγάπη, την αγάπη που είναι ο μόνος δρόμος στη ζωή μας. Κι αυτή η αγάπη έγινε μπούμερανγκ και ξαναγύρισε σε μένα, μέσα από τον ενθουσιασμό των αναγνωστών. Ομως στ' αλήθεια πιστεύω πως τα δυσκολότερα μυθιστορήματα που έχω γράψει ως σήμερα είναι οι 'Μικροί Αγγελοι' και η συνέχειά τους, το 'Αρωμα Βανίλιας'. Γιατί γρατσούνισα την καρδιά μου, ταξίδεψα στην ίδια την ψυχή των ηρώων μου, για να ανακαλύψω τι σημαίνει πραγματικά άνθρωπος, πού βρίσκεται κρυμμένη η ευτυχία. Ταξίδεψα στον ίδιο τον εαυτό κάθε γυναίκας, προσπάθησα να περπατήσω στην αυτογνωσία, προσπάθησα να βοηθήσω κάθε αναγνώστριά μου να αγαπήσει πραγματικά τον εαυτό της....

«Π»: Εχετε πει ότι δίπλα σε κάθε ρήμα που χαρακτηρίζει τον Ελληνα πρέπει να προσθέτουμε και το «πολύ». Εσάς τι «πολύ» σας χαρακτηρίζει;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ναι, το έχω πει. Ως λαός δεν κρατάμε μέσα μας τον καημό μας. Τραγουδάμε πολύ, χορεύουμε πολύ, φωνάζουμε πολύ, θυμώνουμε πολύ... Δίπλα σε κάθε ρήμα που μπορώ να χρησιμοποιήσω για τους Ελληνες, προσθέτω κι ένα 'πολύ'. Ανοιγόμαστε, δεν αφήνουμε να μας πλημμυρίσει το σκοτάδι, κάνουμε αξιέπαινες προσπάθειες να γίνουμε ένα με το φως που λούζει τη χώρα μας, με το απέραντο γαλάζιο, προσπαθούμε να επικοινωνήσουμε με τους άλλους με κάθε τρόπο. Και νιώθω περήφανη που είμαι Ελληνίδα, που νιώθω να με χαρακτηρίζει κι εμένα το «πολύ». Το πάθος σε οτιδήποτε κάνω, είναι το χαρακτηριστικό μου. Δίνομαι στους ανθρώπους που αγαπώ, δίνομαι στη γραφή, δίνομαι σε οτιδήποτε με ενθουσιάζει. Γενικά γελάω ή χαμογελάω πολύ, κλαίω πολύ, στενοχωριέμαι πολύ... Νιώθω έντονα τη ζωή και προσπαθώ να βλέπω πάντα το ποτήρι μισογεμάτο. Μου το έμαθαν τα παιδιά. Με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πως η ευτυχία βρίσκεται κλεισμένη μέσα στην ίδια μας τη χούφτα. Το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να την ανακαλύψουμε. Κι είναι τόσο απλό αυτό, γιατί όπως έχει πει κι ο λατρεμένος μου συγγραφέας, ο Νίκος Καζαντζάκης: «Εχεις τα πινέλα, έχεις και τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισό σου και μπες μέσα».

«Π»: Είχατε δώσει μία απάντηση σε μια αναγνώστρια/φίλη σας ότι: «Κάθε γυναίκα περνάει ένα σωρό ψυχικές διακυμάνσεις προτού καταφέρει να γνωρίσει καλά τον εαυτό της»... Πιστεύετε ότι αυτό ισχύει μόνο για τις γυναίκες; Ποιες είναι αυτές οι διακυμάνσεις και, αλήθεια, θα φτάσουμε κάποτε πραγματικά να γνωρίσουμε τον εαυτό μας;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Φυσικά και δεν ισχύει μόνο για τις γυναίκες. Κάθε άνθρωπος ανεξαρτήτως φύλου περνάει ένα σωρό, προτού καταφέρει να γνωρίσει καλά τον εαυτό του και να τον αγαπήσει. Μακάρι να ήταν μάθημα στο σχολείο από τα πρωτοσχολικά μας χρόνια. Μακάρι οι γονείς να μας μάθαιναν μόνο αυτό: Πώς να αγαπήσουμε τον εαυτό μας. Γιατί τότε οι διαπροσωπικές μας σχέσεις δε θα είχαν κανένα πρόβλημα, γιατί τότε θα σεβόμαστε πραγματικά τους άλλους και η ζωή θα ήταν τόσο, μα τόσο εύκολη. Δυστυχώς ψάχνουμε μια ολόκληρη ζωή να ανακαλύψουμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Μεγαλώνοντας δίνουμε μάχη με την ίδια μας την καρδιά. Προσπαθούμε να μεταφράσουμε τη ζωή. Παλεύουμε να κατακτήσουμε τα όνειρά μας. Οι αρνητικές μας σκέψεις και η αυστηρή κριτική που κάνουμε στον εαυτό μας, επηρεάζουν την εικόνα του μέσα μας. Ταυτόχρονα παλεύουμε να οικοδομήσουμε τις δικές μας αξίες, να ξεδιαλύνουμε όλα όσα μας έχουν διδάξει οι γονείς μας, το σχολείο, η ίδια η κοινωνία, να τινάξουμε από πάνω μας τα ψεύτικα, να κρατήσουμε τα αληθινά, να ισορροπήσουμε το υπερεγώ με το εγώ μας. Είναι δύσκολος ο αγώνας και για να τον κερδίσουμε, πάνω από όλα και πρώτα από όλα πρέπει να αγαπήσουμε αληθινά αυτό που είμαστε. Να καταλάβουμε πως είμαστε μοναδικοί. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να χαρίσουμε αγάπη στους άλλους. Γιατί δεν πρέπει να ποτέ να ξεχνάμε πως όλα ξεκινούν από μας και καταλήγουν σε μας...

«Π»: Πιστεύετε ότι ένα βιβλίο μπορεί να αποτελείται από συνέχειες;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Φυσικά, γιατί όχι; Δεν υπάρχουν περιορισμοί στη γραφή, σε οποιαδήποτε τέχνη... Οταν γράφω όμως ένα μυθιστόρημα, όταν προσπαθώ να πλησιάσω το στόχο μου, ποτέ δε σκέφτομαι πως το βιβλίο θα έχει και συνέχεια. Δεν είχα για παράδειγμα σκεφτεί να συνεχίσω το «Αγαπώ θα πει χάνομαι». Δεν είχα ούτε καν φανταστεί, ακόμα και στα πιο τρελά όνειρά μου, πως οι αναγνώστες θα το αγαπήσουν τόσο. Τελικά η αγάπη με την οποία έγραψα αυτό το μυθιστόρημα γύρισε πίσω σε μένα. Πίστευα πάντα πως η αγάπη είναι ό,τι πιο σημαντικό υπάρχει σε αυτόν τον κόσμο. Μέχρι που μια αναγνώστρια, με ρώτησε αν η αλήθεια είναι πιο σημαντική. «Αν δεν υπάρχει αλήθεια, πώς είναι δυνατόν να υπάρχει αγάπη;», με ρώτησε. Και με προβληματίσε. Υπάρχει άραγε αγάπη χωρίς αλήθεια; σκέφτηκα. Κι αν υπάρχει, μπορεί να επιβιώσει; Οταν ξεφουσκώσουν τα μπαλόνια των ψευδαισθήσεων, στεριώνει η αγάπη; Η μια σκέψη έφερε την άλλη κι έτσι γεννήθηκε το «Κόκκινο Κοράλλι», εκδόσεις Ψυχογιός, ένα βιβλίο που βούτηξε στη θάλασσα της αλήθειας, μια δύσκολη, πονεμένη θάλασσα... Επιασα σφιχτά από το χέρι τον Δημήτρη, έναν από τους πρωταγωνιστές του «Αγαπώ θα πει χάνομαι», έναν ήρωα ο οποίος

πληγώθηκε από τα ψέματα, για να με βοηθήσει να εξερευνήσω την ίδια την αλήθεια στις διαπροσωπικές, στις φιλικές, στις ερωτικές, στις κοινωνικές σχέσεις, παντού. Κάτι παρόμοιο συνέβη και με το «Αρωμα Βανίλιας», όπου η μικρή Αρτεμη γεννιέται και μεγαλώνει ανάμεσα σε μικρούς αγγέλους. Είναι, όπως συνηθίζουν να λένε, ένα κορίτσι της διπλανής πόρτας. Ενα συνηθισμένο κορίτσι. Οι γονείς της κι ο αδελφός της διαθέτουν άπλετο ταλέντο κι ομορφιά, ένα σωρό ψυχικά και σωματικά χαρίσματα, ενώ εκείνη νιώθει ασχημόπαπο, πιστεύει πως δεν αξίζει τίποτα, πως δεν μπορεί να τους συναγωνιστεί…

Ξαφνικά κατάλαβα πως δε θα

μπορούσα να ανακαλύψω καταλληλότερη ηρωίδα, για να ταξιδέψω στην αυτογνωσία. Οταν γράφω όμως τη συνέχεια κάποιου βιβλίου, προσπαθώ πάντοτε να λειτουργεί και αυτόνομα. Το «Αρωμα Βανίλιας», μπορεί να το διαβάσει κανείς χωρίς να έχει ταξιδέψει στο προηγούμενο μυθιστόρημά μου, τους «Μικρούς Αγγέλους». Δε θα ήθελα με τίποτα να αναγκάσω κανέναν από τους αναγνώστες μου να αγοράσει και τα δύο βιβλία, αν δεν το θέλει. Κάθε ένα μυθιστόρημα έχει και την κατάληξή του.

«Π»: Στην αρχή του βιβλίου «Αρωμα Βανίλιας» εκφράζετε μια μικρή πικρία για το πως αντιμετωπίζει η τηλεόραση την τέχνη. Πιστεύετε ότι η τέχνη γενικά στην Ελλάδα έρχεται σε δεύτερη μοίρα;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Η τηλεόραση μπορεί να είναι ταυτόχρονα ευλογία ή κατάρα και αυτό εξαρτάται απόλυτα από μας τους ίδιους. Μπορεί να αποτελέσει όργανο εξυπηρέτησης ή αφέντης τύραννος. Η τηλεόραση, μας προσφέρει ψυχαγωγία, συμβάλλει στην πληροφόρησή μας. Θα μπορούσε όμως να συμβάλλει τα μέγιστα στην εκπαίδευση και την επιμόρφωσή μας. Θα ήθελα να υπήρχαν ανάμεσα στα άλλα προγράμματα κι εκπομπές για την τέχνη και τον πολιτισμό, συνεντεύξεις από συγγραφείς, ποιητές, μουσικούς, ζωγράφους... Συνεντεύξεις που θα μπορούσαν να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού. Δυστυχώς όμως οι δημοσιογράφοι τρέχουν πίσω από τα ονόματα που λάμπουν στο εφήμερο καλλιτεχνικό στερέωμα, συζητούν συνέχεια με ηθοποιούς, τραγουδιστές, ποδοσφαιριστές… Τους ρωτούν τι φοράνε, πού διασκεδάζουν… Κι είναι τόσο κρίμα. Γιατί η τηλεόραση θα μπορούσε να επηρεάσει θετικά μικρούς και μεγάλους, να μη μας μετατρέπει σε παθητικούς δέκτες, να μη μας απομακρύνει από την ανάγνωση ενός καλού βιβλίου. Και πρώτα απ' όλα και πάνω απ' όλα η τηλεόραση δε θα έπρεπε να προσπαθεί να αλλοιώσει την κουλτούρα μας, αλλά να τη βοηθήσει να ανθίσει...

«Π»: Διαβάζοντας το «Αρωμα Βανίλιας», διαπιστώνω κάποια κοινά στοιχεία της ηρωίδας με τη δική σας ζωή, όπως το επάγγελμα και η αγάπη προς τα παιδιά. Νοιώθατε ότι έπρεπε να βάλετε την δική σας πινελιά ή απλά θέλατε να εκφράσετε την τόσο μεγάλη αγάπη σας για αυτά τα μικρά θεόσταλτα πλάσματα;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Την ηρωίδα μου, την Αρτεμη, την ταλαιπώρησα πολύ. Πέρασε άπειρες χαρές κι άπειρες λύπες, έζησε πάθη, έρωτες, βίωσε ένα σωρό περιπέτειες μέχρι να καταλάβει τον εαυτό της, να τον αποδεχτεί και να τον αγαπήσει πραγματικά. Την έκλεισα στη φυλακή. Την κατηγόρησα για φόνο. Πέρασα μαζί της μια δύσκολη περίοδο, όταν έμεινε έγκυος κι αποφάσισε να δώσει για υιοθεσία το παιδί της. Βρισκόμουν δίπλα της στην εγχείρηση του μονάκριβου γιου της… Πέρασε τόσα πολλά και τόσο επώδυνα, που σκέφτηκα να την σπουδάσω νηπιαγωγό, να της χαρίσω το δικό μου επάγγελμα, για να μπορέσει να καταλάβει πιο εύκολα τον εαυτό της, για να μπορέσει να έχει δεκανίκι της την άδολη αγάπη των παιδιών... Γενικά σε όλα μου τα μυθιστορήματα υπάρχουν, ασυνείδητα τις περισσότερες φορές, δικά μου προσωπικά βιώματα. Η ηρωίδα μου, η Μελίνα, στο «Κόκκινο Κοράλλι» ζει, ως τα πέντε της χρόνια τη δική μου ζωή. Η γιαγιά η Αγγελική στους «Μικρούς Αγγέλους», είναι η δική μου γιαγιά, που την έλεγαν Αρτεμη...

«Π»: Το βιβλίο είναι γεμάτο αρώματα και χρώματα. Είσαστε έτσι και στη ζωή σας; Συνδυάζετε καταστάσεις και ανθρώπους με αρώματα; Το χρώμα σας ποιο είναι; Τι γεύση θεωρείτε ότι σας χαρακτηρίζει;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ναι, το «Αρωμα Βανίλιας» είναι πλημμυρισμένο από αρώματα και χρώματα. Είναι ένα ταξίδι αυτογνωσίας στον εαυτό κάθε γυναίκας, είναι ένας ύμνος στη μάνα. Οσο για τις γεύσεις... Από μικρούλα συνδύαζα καταστάσεις και ανθρώπους με αυτές. Θυμάμαι τώρα και χαμογελάω για το πόσοι καθηγητές μου, μου φαίνονταν ξινοί, πόσοι και πόσοι σκέτο μέλι... Κι όταν επέλεξα να σπουδάσει ζαχαροπλαστική η Νεφέλη, η κεντρική ηρωίδα, φάνηκε τόσο ταιριαστό να συνδυάζει κι εκείνη τους ανθρώπους με τις γεύσεις… Ναι, μου αρέσει να «παίζω» όταν γράφω. Γιατί τότε το ταξίδι είναι συναρπαστικό. Το λατρεμένο μου χρώμα είναι το γαλάζιο. Το γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Το απέραντο γαλάζιο που χρησιμοποιεί ο Θεός για να μην τον βλέπουμε, όπως λέει και ο λατρεμένος μου ποιητής, ο Οδυσσέας Ελύτης σε κάποιο κεφάλαιο του βιβλίου μου. Οσο για τη γεύση που με χαρακτηρίζει; Δεν ξέρω. Μάλλον παγωτό βανίλια θα έλεγα. Τρελαίνομαι για το παγωτό, με ξετρελαίνει το άρωμα της βανίλιας και θέλω να πιστεύω πως είμαι τρυφερή, κι ευάλωτη...

«Π»: Σημαντικό ρόλο στη ζωή της ηρωίδας είχε η μητέρα «της καρδιάς» όπως αποκαλεί την θετή της μητέρα. Πόσο δύσκολο είναι για μια μητέρα να είναι πάντα δίκαιη απέναντι στα παιδιά της αλλά και να μπορεί να τα βοηθήσει πραγματικά; Τι απαντάτε σε όλους εκείνους που πιστεύουν ότι δεν πρέπει να είμαστε δίκαιοι με τα παιδιά μας αλλά ανάλογα με την προσφορά τους;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Η κοινωνία, το σχολείο, τα διάφορα βιβλία υποστηρίζουν πως το γονικό περιβάλλον διαμορφώνει την προσωπικότητά μας. Με λίγα λόγια επικρατεί η αντίληψη πως οι γονείς φταίνε για όλα. Για τις φοβίες, τα άγχη, τις ίδιες τις επιλογές στη ζωή μας (συναισθηματικές, σεξουαλικές, επαγγελματικές). Ομως το θέμα στη διαπαιδαγώγηση του παιδιού και στη μετέπειτα πορεία του στη ζωή δεν είναι να βρούμε ποιος φταίει. Το θέμα είναι να είμαστε ευτυχισμένοι κι εμείς και τα παιδιά μας, στο πλαίσιο του δυνατού, να χαρούμε όσο μπορούμε περισσότερο το ρόλο του γονέα. Είναι πανεύκολο, αν ξέρουμε πώς να αντιδράσουμε σωστά. Η ανατροφή του παιδιού είναι χαρά, η συνέχιση της ίδιας μας της ύπαρξης. Γνωρίζουμε για άλλη μια φορά τη ζωή μέσα από τα μάτια του παιδιού μας και μαθαίνουμε και πάλι από την αρχή να ενθουσιαζόμαστε με το κάθε τι. Ευτυχισμένος γονέας σημαίνει ευτυχισμένο παιδί. Και όχι, δεν είναι δύσκολο να είμαστε δίκαιοι με τα παιδιά μας, δεν είναι καθόλου δύσκολο να είμαστε σωστοί απέναντί τους, να τους διδάξουμε την αγάπη. Η αγάπη διδάσκεται καθημερινά με έργα, με πράξεις, με χειρονομίες. Αγάπη σημαίνει πως πρέπει να δεχόμαστε το παιδί μας έτσι ακριβώς όπως είναι, να είμαστε δίκαιοι απέναντί του, όποια κι αν είναι η συμπεριφορά του, να το αφήνουμε να ξεδιπλώνει την προσωπικότητά του, να το πείσουμε πως είναι μοναδικό στον κόσμο, πως τώρα ξεκινάει το μαγικό, μακρύ ταξίδι της ζωής για να αποκαλύπτει μέρα με τη μέρα, κομμάτι κομμάτι, τον υπέροχο εαυτό του. Οσα λάθη κι αν κάνουμε στην πορεία, δε θα υπάρξει πρόβλημα. Ολοι μας κάνουμε λάθη και διδασκόμαστε από αυτά. Γι' αυτό χαμογελάστε με αισιοδοξία, «παίξτε» με την ίδια τη ζωή, παρέα με το παιδί σας. Βοηθήστε το να εκφραστεί ελεύθερα, να επικοινωνήσει, να δημιουργήσει. Πρώτα από όλα, και πάνω από όλα, διδάξτε του πώς να αγαπάει.

«Π»: Οταν τελειώνει ένα βιβλίο σας σάς λείπουν οι ήρωες σας; Το ξαναδιαβάζετε μετά από καιρό; Μεταφέρετε κάποιες ιδέες σε κάποιο επόμενο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Οταν τελειώνει ένα βιβλίο νιώθω τόσο, μα τόσο κουρασμένη. Νιώθω κενή από συναισθήματα, μια και τα έχω καταθέσει όλα στις σελίδες του μυθιστορήματός του. Οχι, δε μου λείπουν οι ήρωες. Γιατί έχουν πια φτάσει στο τέλος του ταξιδιού που επέλεξαν να κάνουν μέσα από τη γραφή μου... Λίγο πριν παραδώσω το μυθιστόρημά μου στην υπεύθυνη έκδοσης, το έχω διαβάσει τόσες και τόσες φορές, το έχω «κεντήσει», όπως λέω, γι' αυτό και δεν το ξαναδιαβάζω. Ούτε μεταφέρω ιδέες σε κάποιο καινούργιο μου μυθιστόρημα γιατί το καθένα έχει το δικό του στόχο, ένα στόχο που δεν ταιριάζει με τον επόμενο. Νιώθω αποκαμωμένη μόλις το τελειώσω, περιμένω ανυπόμονα και με άγχος τις πρώτες κριτικές. Κι ύστερα... κι ύστερα περιμένω εκείνη τη μαγική ώρα, έρχεται κατά κύματα η θάλασσα της αγάπης από τους αναγνώστες μου και με πλημμυρίζει και με ενθουσιάζει και χοροπηδάω σαν μικρό παιδί, έτοιμη να ανοίξω και πάλι πανιά για το καινούργιο ταξίδι...

«Π»: Τι πιστεύετε ότι θα μείνει χαραγμένο στη μνήμη του αναγνώστη από το βιβλίο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ελπίζω να συνειδητοποιήσει πως είναι μοναδικός, πως οφείλει να αγαπάει χωρίς όρους τον εαυτό του, πως η ζωή είναι ένας μικρός παράδεισος με άσπρα και μαύρα χρώματα, αλλά πάντα παράδεισος. Ελπίζω να καταλάβει πως οι άνθρωποι που αγαπάμε και χάνονται υπάρχουν πάντα μέσα μας, μας βοηθούν από εκεί ψηλά, πλημμυρίζουν με το άρωμά τους τη ζωή μας. Ελπίζω να χαρεί κάθε σελίδα, να πιάσει σφιχτά την Αρτεμη από το χέρι και να αρχίσει ένα συναρπαστικό ταξίδι αυτογνωσίας στα χρώματα και τα αρώματα της καρδιάς του.

«Π»: κ. Ζαΐρη, ευχαριστούμε πολύ.

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Η Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη έχει τελειώσει τη Σχολή Νηπιαγωγών Αθηνών και το London Montessori Centre\Nursery Infant Teaching Diploma. Εργάστηκε ως νηπιαγωγός στα Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη από το 1984 μέχρι το 2000 και ως υπεύθυνη του παιδικού τμήματος των εκδόσεων: Ρώσση, Ελληνικά Γράμματα, Μίνωας και Μεταίχμιο. Είναι μέλος του Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου και της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς. Το 2002 ανεγράφη στον Τιμητικό Πίνακα της IBBY (International Books for Young Children) για την μετάφραση βιβλίου και για το σύνολο του μεταφραστικού της έργου. Το 2002 της απενεμήθη το βραβείο μετάφρασης παιδικών βιβλίων, από την Εταιρεία Μεταφραστών Λογοτεχνίας Εχει τιμηθεί με Επαίνους και από τη Γ.Λ.Σ. Εχει γράψει 165 παιδικά βιβλία, 7 βιβλία για ενήλικες και έχει μεταφράσει πάνω από 1500 βιβλία παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας. Είναι παντρεμένη και έχει δύο παιδιά.

eBOOK
Για ό,τι βιβλίο χρειαστείτε, επισκεφθείτε το ηλεκτρονικό κατάστημα του «Εθνικού Κήρυκα»
http://ebooks.ekirikas.com/store/home